

[Arvio Maailmankirjat.net:issä](http://Arvio.Maailmankirjat.net/issä)

Eräs Eliotin kvartetton luenta | Maailmankirjat

o-p tennilä:

(En ota asiakseni väittää mihin Eliot pyrkii tai on pyrkimättä. Siksi "hän", siis puhuja.) T.S.

Eliot Neljä kvartettoa,

WSOY suom. Juha Silvo

Neljä Kvartettoa käsittää neljä kuuden vuoden aikana kirjoitettua runoa, joita pidetään usein T.S. Eliotin pääteoksena. Vaikka kirja koostuukin erilaisten puhuntojen kudelmasta, on äännessä läpi teoksen selkeästi sama persoonaksi piirtyvä ääni. Jos tuota ääntä pitää koossa jokin tietty lanka, täytyy sen liittyä tietoisuuteen ajan luonteesta.

Tietoisena oleminen ei ole ajassa olemista,
mutta vain ajassa voi
hetken ruusutarhassa,
hetken lehtimajassa jota sade rummutti,
hetken vetoisessa kirkossa sauhun langetessa
muistaa, sidoksissa menneeseen ja tulevaan.
Vain ajassa aika kukistuu."

Hän pyrkii pois siitä, mikä kielessä ikään kuin luonnostaan ilmenee aikana tai ajallisena.

Äläkä sano pysyväksi sellaista,
missä mennyt ja tuleva
kokoontuvat. Ei liikettä pois päin, ei kohti,
ei nousua, ei laskua. Ilman pistettä, liikkumatonta pistettä,
ei olisi tanssia, eikä muuta ole kuin tanssi.
Voin vain sanoa, että siellä me olemme olleet: en silti voi
sanoa missä,
enkä kuinka kauan, koska silloin sijoittaisin sen aikaan.

Nyt, puhujan perspektiivistä aika on rakenteeltaan musiikkia, kaikki hetkellinen liike viittaa (kuuluu) sekä menneeseen että tulevaan – itseensä aikaan laajana merkityksen struktuurina, joka pysyy inhimillisesti katsoen purkamattomissa. Eliotin kvartetit tuntuvatkin pyrkivän jonkinlaiseen synteesiin, mikä vaatii laajoja persoonan ylittäviä horisontteja, sekä elämästään etäännyntä ääntä. Puhuja pyrkii pois siitä, mikä kulloinkin 'nyt' purkautuu jättäen jälkeensä toteutumattomien mahdollisuuksien kontingenttina näyttäytyvän ajan ulkopuolen.

Toisin sanoen hän käyttäytyy kuin sattumoisin paikalle osunut ankara musiikkiarvostelija, joka kohtelee historiaa ja tulevaisuutta korvansa varmuudella. Samalla hänen puheestaan

kuitenkin kuultaa läpi aavistus, että hän itse on vastuussa kaikesta tuosta ajasta, kuin ihminen ainakin. Niinpä synteesissä on kyse yhtäältä eletyn elämän puntarista, jossa toiseen vaakakuppiin asettuu hirveänä tietoisuutena kaikki se, mitä ei koskaan sittenkään tapahtunut.

Mutta miksi
tämä kajoaminen ruusunlehtimaljan tomuun,
sitä en tiedä.

Ihminen on osittain tietoinen (ja siis ajan ulkopuolella).

Kyse ei ole kuitenkaan pelkästään yhden elämän tunteiden inventaariosta, vaan laajasta pyrkimyksestä kartoittaa merkityksen mahdollisuutta yleisesti, läpäisten kulttuurin, uskonnon, yksilön, logiikan ja kielen horisontteja. Projekti ei säästy tuota ulkopuolta hamuavien yritysten piirissä usein esiintyvältä merkitysinflaatiolta: Ottaessaan ajan ulkopuolen perspektiivin, kuolee samalla 'ero', jousen ja lyyran jännittynyt harmonia, joka tekee kustakin liikeyhdessä ajassa merkitsevän tai merkityksellisen. Tällainen projekti synnyttää välttämättä mielentilan, joka on sävyiltään keskimäärin kuivaa resignaatiota. Mutta siihen liittyy myös suru, niin kuin tietoisuus tarkoittaa tiettyssä mielessä surua:

Yhtäkkiä auringon pilkkahtaessa,
vielä kun tomu on liikkeessä,
lehvistöstä kuuluu
lasten pidätelty nauru
äkkiä nyt, täällä, heti, aina –
naurettava koko murheen autio aika
joka jatkuu ennen ja jälkeen.

Piiloutuneet lapset on motiivi, joka lankeaa kahtaalle: altistuminen hetken totaliteetille, mutta toisaalta viittaus kaikkeen poissaolevaan ja menetettyyn:

Pois, sanoi lintu, sillä lehdet olivat täynnä lapsia,
piilossa innoissaan, naurua pidätellen.
Pois, pois, pois, sanoi lintu: ihmisen suku
ei kestä kovin paljon todellisuutta.

Tietoinen mieli ei voi iloita muistamatta samalla surua (poissaolossaan loistavia aiheita), mutta niiden molempien vallitessa on mahdotonta puhua enää mistään kuivasta resignaatiosta. Paikoitellen mieli yllättää itsensä.

Rakkaus on eniten oma itsensä,
kun tässä ja nyt menettävät merkityksensä.
Vanhojen miesten pitäisi olla tutkimusmatkailijoita